

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра механічної та електричної інженерії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Безпека життєдіяльності та основи охорони праці

освітньо-професійна програма Міжнародні економічні відносини
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
галузь знань 29 Міжнародні економічні відносини
освітній ступінь Бакалавр

Гарант – Ольга Шкурупій, д.е.н., професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

Розробник:

Дрожчана Ольга, старший викладач
кафедри механічної та електричної інженерії

Полтава
2022 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра механічної та електричної інженерії
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Дрожжана Ольга, старший викладач <i>Контакти:</i> ауд. 380 (навчальний корпус № 3) e-mail: olga.drozhchana@pdaa.edu.ua тел. 0661413901 сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/drozhchana-olga-ureshivna#
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	292 Міжнародні економічні відносини <i>ОПП Міжнародні економічні відносини</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Університетська освіта

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання сучасних теоретичних знань, умінь і навичок, необхідних майбутнім фахівцям для ефективного вирішення питань безпеки життєдіяльності та охорони праці у сфері їх професійної діяльності, формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях та безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях.

Основні завдання навчальної дисципліни: набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь, навичок та здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності персоналу об'єктів господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій, формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів господарювання.

Компетентності:

загальні:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим

фахові:

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як оцінка небезпек.
- Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти Господарювання.
- Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки .
- Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їх види та характеристики. Соціальні та психологічні чинники ризику. Основи здорового способу життя. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях.
- Тема 5. Застосування ризик-орієнтовного підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайної ситуації.
- Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у надзвичайній ситуації. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час надзвичайних ситуацій.
- Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці.
- Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.
- Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань.
- Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.
- Тема 11. Основи виробничої безпеки.
- Тема 12. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (292МЕВ_бд_2022)			
	Усього	у тому числі		
л		п	с.р	
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	4	2	-	2
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	6	-	2	4
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	6	-	2	4
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Основи здорового способу життя. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях.	6	-	2	4
Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій..	8	-	2	6
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у надзвичайних ситуаціях. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час надзвичайних ситуацій	6	2	-	4
Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці.	8	2	2	4
Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.	6	2	-	4
Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	6	2	-	4

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (292МЕВ_бд_2022)			
	Усього	у тому числі		
		л	п	с.р
Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	20	2	4	14
Тема 11. Основи виробничої безпеки	8	2	-	6
Тема 12. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	6	2	-	4
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

	Розв'язування тестів			Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Екзамен	Разом
	№1	№2	№3				
ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.	14	14	14	14	24	20	100
Разом	14	14	14	14	24	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом	
	Розв'язування тестів			Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи		Екзамен
	№1	№2	№3				
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	2	-	-	-	2	4	
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2	-	-	2	2	6	
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	2	-	-	2	2	6	
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику.. Основи здорового способу життя. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях	4	-	-	2	2	8	
Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій.	2	-	-	2	2	6	

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у надзвичайних ситуаціях. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час надзвичайних ситуацій.	2	-	-	-	2		4
Тема 7. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці.	-	6	-	-	2		8
Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.	-	4	-	-	2		6
Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	-	4	-	-	2		6
Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	-	-	8	4	2		14
Тема 11. Основи виробничої безпеки			4	2	2		8
Тема 12. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	-	-	2	-	2		4
Екзамен						20	20
Разом	14	14	14	14	24	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- **розв'язування тестів** - протягом вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти розв'язує по кожних програмних результатах навчання тести (всього за курс 3 розв'язування тестів):

Критерії оцінювання розв'язування тестів (0-1 бал за кожне питання тесту, 14 пит.)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	Правильно обрано відповідь на питання тесту, що свідчить про засвоєння результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
0	Неправильна відповідь на питання тесту, або відповідь відсутня, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

- **виконання вправ на практичних заняттях** – розв'язування ситуаційних задач:

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях (0-2 бали)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно виконав практичні завдання, що свідчить про засвоєння результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
1	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє матеріалом (поверхнево), при виконанні практичних завдань допущені суттєві неточності та помилки, що свідчить про недостатній рівень засвоєння результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
0	Виконання завдання відсутнє, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

- виконання завдань самостійної роботи - здобувач вищої освіти виконує за всіма темами з навчальної дисципліни:

**Критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи
(0-2 бали за одну сам.роботу, 12 сам.робіт)**

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Завдання самостійної роботи опрацьовані в повному обсязі, практичні завдання виконані вірно, що свідчить про засвоєння результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
1	Завдання самостійної роботи опрацьовані не в повному обсязі (поверхнево), у виконанні практичних завдань допущені суттєві помилки, що свідчить про недостатній рівень засвоєння результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
0	Завдання самостійної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – **екзамен**, завдання якого складається з 2 теоретичних питань та 1-го тестового питання.

**Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти
292МЕВ _бд_2022 на екзамені**

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го теоретичного питання (всього 2 теоретичних питання)	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	теоретичне питання розкрито частково (10%) і допущено при цьому певні суттєві помилки, які значно впливають на загальне розуміння питання, відповідь фрагментарна, непослідовна, що свідчить про те, що значна частина компетентностей не сформована та частково отримані результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
	2	теоретичне питання розкрито не повністю (20-30%) і допущено при цьому суттєві помилки, недостатньо розкрито більшість його окремих положень, які впливають на загальне розуміння питання, що свідчить про те, що деякі компетентності не сформовані та частково отримані результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
	3	теоретичне питання розкрито не повністю (40%) і допущено помилки, які впливають на загальне розуміння питання, що свідчить про те, що деякі компетентності не сформовані та частково отримані програмні результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
	4	теоретичне питання розкрито не повністю (50%) і допущено окремі помилки, які не впливають на загальне розуміння питання, що свідчить про те, що в основному компетентності сформовані та частково отримані програмні результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.
	5	теоретичне питання розкрито не повністю (60%), але сутність теоретичного питання визначено, допущено деякі помилки які не впливають на загальне розуміння питання, що свідчить про те, що

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
		компетентності в основному сформовані та частково отримані програмні результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
	6	теоретичне питання розкрито не повністю (70-80%), але сутність теоретичного питання визначено, допущено деякі помилки які не впливають на загальне розуміння питання, що свідчить про те, що компетентності в основному сформовані та частково отримані програмні результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
	7	теоретичне питання розкрито, але допущено дві-три помилки, що свідчить про формування необхідних компетентностей та отримання програмних результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
	8	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування необхідних компетентностей та отримання програмних результатів навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні
для 1-го тестового питання (всього 4 питання)	0	неправильна відповідь на питання тесту, або відповідь відсутня, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.
	1	правильно обрано відповідь на питання тесту, що свідчить про засвоєння програмних результати навчання, а саме здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3.

Форма семестрового контролю – **екзамен**

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Практичні завдання, завдання з самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу деканату

Академічна доброчесність

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики, навчальні фільми.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці: монографія. LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с.
2. Безпека людини у сучасних умовах: монографія. Н.Л. Березуцька, А.О. Богодист та ін.; за заг. ред. проф. В.В. Березуцького. Харків: ФОП Мезіна В.В., 2018. 208с.
3. Дикань С.А., Іваницька І.О. Безпека людини. Університетський курс [Текст] Human Secursty: підручник. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019. 279с.
4. Запорожець О. Безпека життєдіяльності: навч. посібн. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 448с.
5. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності: навч. посібн. Київ: Основа, 2016. 267с.
6. Запорожець О.І. Основи охорони праці: підручник. Київ: вид. ЦУЛ, 2019. 264с.
7. Грибан В.Г., Негодченко О.В. Охорона праці: навч. посібн. Київ: вид. ЦУЛ, 2019. 280с.

Допоміжні

1. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кодекс законів про працю: закон України з змінами від 17.05.2012р. № 4711-VI. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»: закон України від 21.11.2002р. № 229-IV. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
4. Положення про службу охорони праці: типові положення від 15.11.2004р. № 255. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
5. Типове положення про навчання з питань охорони праці: типові положення від 26.01.2005р. № 15. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.

Інформаційні ресурси мереж Інтернет

1. Офіційний сайт Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/>